

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Typ posudku: oponent

Autor/ka práce: Kristýna Obermajerová

Název práce : Týrání zvířat v sociologické perspektivě

Vedoucí práce: PhDr. Jan Balon, PhD.

Oponent/tka: Mgr. Jan Šamánek

Navržené hodnocení: Dobře

Zdůvodnění Vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry? Je práce vhodně strukturována?

Cíle práce jsou vymezeny jasně. Autorce jde především o představení a popis určitých témat diskutovaných v souvislosti s týráním zvířat. Se snahou o představení poměrně široce definovaného problému je dle mého názoru spojeno určité rozmělnění konkrétních výzkumných otázek a témat, která jsou pokryta – nalezneme zde kapitolu věnující se definici týrání zvířat a sociologickému uchopení vztahů mezi lidmi a zvířaty, poměrně rozsáhlý blok mapující literaturu tematizující vztah mezi týráním zvířat a domácím násilím i samotnou analytickou část pokrývající mediální reprezentaci týrání zvířat. Má-li být těžištěm práce analytická část, která má přinést nové poznatky, tak zejména kapitola o vztahu mezi týráním zvířat a domácím násilím (velmi rozsáhlá) podle mě částečně vypadá z konceptu, resp. logické výkladové linie práce, čímž nabourává její sevřenost. Tomu odpovídá i fakt, že v závěru chybí jakási syntéza, která by osvětlila význam sedmi stránek věnovaných domácímu násilí a jeho vztahu k týráním zvířat v kontextu výsledků analytické části a závěrů, které z nich jsou vyvozovány. Jednoduše řečeno, tato kapitola působí dojmem, že do práce nepatří, a domnívám se, že by bylo vhodné, aby autorka její zařazení osvětlila u obhajoby.

2. Opírá se autor/ka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty?

Autorka se opírá o dostatek literatury, a to jak teoretického, tak empirického rázu. Významná část této literatury je cizojazyčná.

3. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?

Analytická část práce je založena na kvantitativní analýze dat extrahovaných z článků na serveru iDnes.cz a zároveň na kvantitativní analýze dat ze zahraniční webové databáze monitorující týrání zvířat.

První výtku, kterou k tomuto bodu mám, se týká definice pole, o němž mají výsledky analýzy vypovídat. Tu jsem v práci nenašel, což považuji za zásadní problém, obzvláště vezmu-li v úvahu fakt, že data vztahující se k České republice jsou posbírána z mediálních sdělení. Autorka by podle mého názoru měla s daty pracovat tak, aby z výsledného textu bylo explicitně zřejmé, že vypovídají o sféře mediálních sdělení, jejíž vztah ke skutečnému problému týrání zvířat je

minimálně problematický. V tomto ohledu se nabízí mnoho otázek (Odkud média berou data o týrání? Jak vypovídající jsou jejich zdroje? Jak definují týrání? Podle jakého klíče se rozhodují, který případ zveřejní? Atd.). Předložené závěry působí tak, že by se daly „s přimhouřením oka“ aplikovat na českou společnost.

Druhá výtka se týká srovnávání výsledků obou analýz. Netvrdím, že s nimi v žádném případě nelze pracovat tak, aby se vzájemně doplňovaly a aby toto spojení přineslo přidanou hodnotu k jednotlivým výsledkům. Nicméně základem by měla být důkladná diskuse vzájemných rozdílů obou souborů dat ústící v odůvodnění daného způsobu jejich kombinace. V tomto případě je potřeba vyrovnat se například s očividným rozdílem v tom, že zatímco česká data jsou založena na mediálním informování o týrání zvířat (pravděpodobně založeném na policejních statistikách o prokázaných případech), zahraniční data vznikla komunitním zadáváním domnělých případů. Nelze opomenout ale ani „skrytější“ faktory, jako je subjektivní vnímání toho, co je to týrání zvířat a na jaké druhy se vztahuje, které patrně budou formovat zahraniční data (oznamovatel/ka sám/sama podle svého úsudku hodnotí jednání, které pozoruje, a na základě toho jedná, tj. zadává případ týrání do databáze).

Dále by mě zajímaly důvody pro kategorizaci šesti skupin zvířat, kde jsou některé kategorie na úrovni zvířecího druhu (kočka, pes, kůň) a další na úrovni skupin dle výskytu (hospodářská, divoká, jiná domácí). Domnívám se, že tato kategorizace je zvolená nevhodně, protože kombinuje více způsobů dělení zvířat. Proč např. psi a kočky nejsou v kategorii domácích zvířat? Jemožné, že pro to má autorka svůj důvod, ovšem v práci chybí diskuse důvodů pro zvolení takovéto kategorizace.

Problém vidím i u kategorizace týrání. S ohledem na obecné vztahy lidí ke zvířatům jsou některé kategorie silně problematické. Např. kategorie „zastřelení“ – tzv. hospodářská zvířata jsou běžně popravována zastřelením a je tedy nutné poskytnout jasný klíč, podle kterého je možno analyticky oddělit „týrání“ od, dejme tomu „zabíjení“. Jak píše sama autorka, „bezdůvodnost“, jakožto součást definice týrání, není pro tyto účely zcela vhodná, protože podléhá subjektivnímu hodnocení. Pokud ovšem pracujeme s kategorizací, je zcela přesně určit kritéria, podle nichž budou různé případy spadat do různých kategorií. Možná, že by v tomto případě stačilo jednání ve vztahu ke zvířatům, které je považováno za legitimní, oddělit od kategorie týrání tím způsobem, že by se týrání definovalo jako to, co je v analyzovaných datech označeno za týrání. Jakákoliv diskuse však chybí.

4. Jaká je kvalita argumentů, o něž autor/ka opírá závěry, k nimž dospěl/a?

Závěry plynoucí z analytické části jsou jasně zakotveny datech. Zde nevidím problém, na rozdíl od kvality samotných dat a dalších bodů zmíněných v bodě 3. V autorčiných hypotézách majících kontextualizovat výsledky analýzy a poskytnout částečné vodítko pro jejich možná vysvětlení mi však opět chybí reflexe povahy dat. Autorka např. navrhuje, že vysvětlením pro větší zastoupení mužů mezi osobami týrajícími zvířata může být to, že mají lepší přístup ke zbraním, jsou častěji farmáři atd. Povaha dat by ale vyžadovala i práci s hypotézami, jako je např. ta, že týrání zvířat muži má určitý charakter, který je zajímavější pro média. Některé hypotézy autorka přináší zcela bez jakýchkoliv podkladů či odůvodnění. Např.: „Je také možné, že pro muže je týrání zvířat ventilem pro jejich agresivitu častěji, než je tomu u žen“ (s. 25).

Další argumentační nedostatek, který vidím, je samotná definice týrání zvířat klíčová pro celou práci. Autorka pracuje s tím, že se jedná o „bezdůvodné způsobování bolesti zvířeti či o selhání schopnosti pečovat o zvíře,“ popřípadě o společensky nepřijatelné chování, které způsobuje zvířeti bezdůvodně bolest či smrt.“ Ačkoliv je slovo „bezdůvodný“ tematizováno a je ukázána jeho problematičnost ve vztahu k přesnosti definice (vnímání toho, co je ještě odůvodněné jednání ve vztahu ke zvířatům a co je již týrání, je silně subjektivní), v práci jsem nenašel žádný konstruktivní pokus o odstranění tohoto problému. Bezdůvodnost jako součást definice týrání zvířat by však nemusela být problém, pokud by se například analytická pasáž věnovala i subjektivnímu vnímání týrání, což se však neděje (vyžadovalo by to i jiný design výzkumu). V samotné analytické části je

týrání očividně operacionalizováno jako to, co je v médiích, potažmo na webu pet-abuse.com označeno za týrání, ovšem tento fakt není uveden explicitně.

5. Jsou v práci autorova/autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých?

Ano, po této stránce autorka odvedla kvalitní práci.

6. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí?

Po této stránce je práce v pořádku a splňuje standardy.

7. Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li jaké).

-

8. Náměty na diskuzi při obhajobě práce.

Definice týrání zvířat je poměrně vágní díky tomu, že obsahuje slovo „bezduvodnost.“ Je možné týrání zvířat vymezit lépe či přesněji?

V některých pasážích autorka používá i pojem „násilí na zvířatech.“ Jde pouze o jiný výraz pro týrání zvířat, nebo se tyto dva pojmy významově liší?

Z jakého důvodu je v práci věnováno tolik prostoru vztahu týrání zvířat a domácímu násilí? Jak to zapadá do výkladové linie a jaký to má význam s ohledem na analytickou kapitolu?

Jak výsledky analýzy provedené na datech extrahovaných ze serveru iDnes.cz vypovídají o reálném problému týrání zvířat?

Jak by autorka shrnula hlavní závěr své práce?

Celkové hodnocení práce:

Autorka se opírá o dostatek literatury, kterou vhodně cituje. Po formální stránce je práce kvalitně zvládnutá. Za problematický bod považuji povahu dat, která byla analyzována, a především pak absenci širší diskuse, která by osvětlila a odůvodnila výběr právě tohoto typu dat. Z textu není patrné, o jakém poli závěry, které autorka formuluje, vypovídají. Sporné je podle mého názoru i srovnávání dvou zcela odlišných souborů dat. Ačkoliv je zpočátku téma zasazeno do kontextu animal studies, který má potenciál pro jeho teoretické zarámování, v následujícím textu se toto zaměření ztrácí a převládá popisný charakter. Osobně si myslím, že je to škoda, protože tím práce ztrácí na údernosti a na sociologické perspektivě (ostatně, ta je uvedena v názvu práce). Především kvůli problematické práci s daty navrhuji hodnocení „dobře“, avšak s tím, že pokud autorka při obhajobě své kroky dostatečně odůvodní, přiklonil bych se k hodnocení „velmi dobře.“

Datum: 3.6.2014

Podpis:

